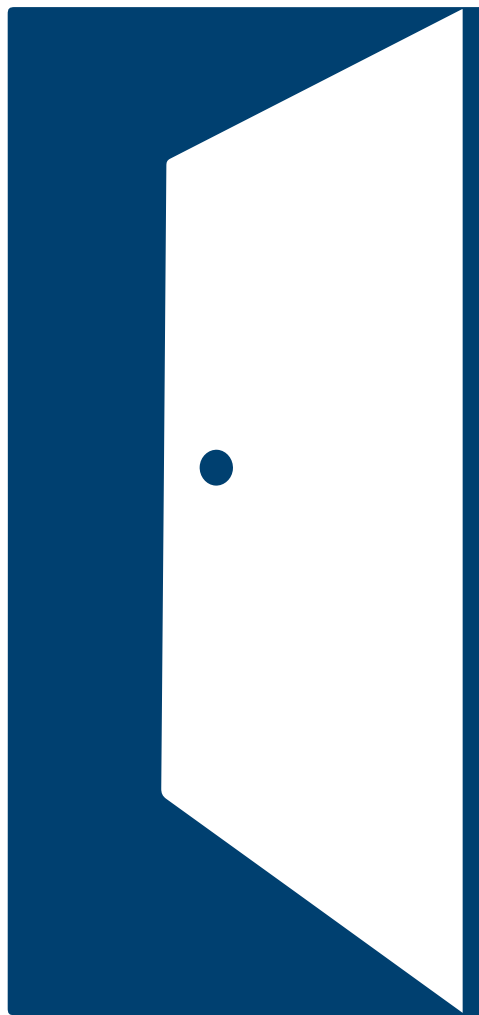

JA MOGU, ŽELIM, TRAZIM DA UČESTVUJEM!

VODIČ ZA UČEŠĆE MLADIH U CRNOJ GORI U PROCESIMA DONOŠENJA I
SPROVOĐENJA ODLUKA, U SKLADU SA PRINCIPIMA PARTNERSTVA
OTVORENIH VLADA

PODGORICA, 2016

Project "Advocacy for open Government" is funded by the European Union

Naziv publikacije:

Ja Mogu Želim Tražim da UČESTVUJEM! Vodič za učešće mladih u Crnoj Gori u procesima donošenja i sprovođenja odluka, u skladu sa principima Partnerstva otvorenih vlada

Izdavač:

NVO "PRIMA"

Podgorica, Crna Gora
Adresa: Antona Cehova 4
e-mail: nvoprime@yahoo.com
www.nvoprime.org

Urednica:

AIDA PEROVIĆ-IVANOVIĆ

Autorka:

ALEKSANDRA GLIGOROVIĆ

Dizajn i prelom:

Vanja Gagović

Online izdanje

Ova publikacija je pripremljena u okviru projekta "Advocacy for Open Government", kojeg su sprovodili Centar za monitoring i istraživanje i Centar za demokratiju i ljudska prava, uz finansijsku podršku Evropske unije a skladu sa inicijativom Partnerstvo za Otvorenu Vladu.

Sadržaj ove publikacije ne odražava nužno stavove Evropske unije.

advocacy for open government

SADRŽAJ

UVOD.....	4
PARTNERSTVO OTVORENIH VLADA – O ČEMU JE RIJEČ?.....	5
CRNA GORA U PARTNERSTVU ZA OTVORENU UPRAVU.....	6
ZAŠTO JE NEOPHODNO UČEŠĆE MLADIH?.....	7
KAKO MLADA OSOBA MOŽE DA UČINI VLADU CRNE GORE ODGOVORNOM?.....	8
INFORMIŠI SE!.....	8
ISPROBAJ KANALE ZA KOMUNIKACIJU KOJI TI STOJE NA RASPOLAGANJU!.....	9
ISKORISTI PREDNOSTI INTERNETA I NOVIH TEHNOLOGIJA!.....	9
KORISTI DRUŠTVENE MREŽE!.....	10
PRIDRUŽI SE OMLADINSKIM I DRUGIM ORGANIZACIJAMA ILI POKRENI OSNIVANJE NOVE!.....	11
NVO PRIMA.....	12
REFERENCE.....	13

advocacy for open government

UVOD

Istraživanja sprovedena u Crnoj Gori pokazala su da mladima, kao i ostalim kategorijama stanovništva stoje na raspolaganju različite mogućnosti za ostvarivanje komunikacije i saradnje sa donosiocima odluka u državnoj upravi. Međutim, većina zakonom propisanih kanala ostaje živa samo na papiru, dok se tek poneki zaista koriste.

Većina stanovništva, pa i mladi, ne ostvaruju interakciju sa vlastima na lokalnom i nacionalnom nivou iz različitih razloga: nisu informisani o mogućnostima za saradnju, nisu dovoljno osnaženi da proaktivno pokreću dijalog za rješavanje problema sa kojima se suočavaju ili ne vjeruju da njihovo učešće može uticati na konačne odluke i njihove ishode.

Mladi sa invaliditetom, mladi sa sela, kao i siromašne mlade osobe su u posebno osjetljivom položaju, zbog fizičke nedostupnosti prilaza javnim institucijama, tehničke neprilagođenosti portalima elektronske uprave, kao i borbe za egzistencijalnim pitanjima, zbog čega ne raspolazu modernim sredstvima komunikacije ili gube motivaciju.

Dodatna prepreka sa kojom se mladi ljudi u našoj zemlji suočavaju je i uvriježeno, stereotipno mišljenje da oni nisu dovoljno informisani, obrazovani i iskusni da bi bili konsultovani o „ozbiljnim temama“.

Mladi građani Crne Gore, uprkos izazovima, u sve većem broju koriste prilike da se njihov glas čuje, razumije i uvaži.

Građansko učešće podrazumijeva da građani i građanke imaju prava, sredstva, prostor i priliku – a tamo gdje je to potrebno – i podršku, da učestvuju u odlukama i utiču na njih i da se uključuju u postupke i aktivnosti kako bi doprinosili izgradnji boljeg društva.

PARTNERSTVO OTVORENIH VLADA – O ČEMU JE RIJEČ?

Partnerstvo otvorenih vlada - POV (eng. Open Government Partnership - OGP) je svjetska inicijativa čija je misija da se obezbijedi konkretna posvećenost vlada unapređenju transparentnosti, osnaživanju uloge javnosti u procesu kreiranja politika, borbi protiv korupcije i afirmaciji upotrebe novih tehnologija. Vlade potpisnice su se formalno obavezale da budu primjer dobrog upravljanja kroz jačanje saradnje sa svojim građanima i građankama.

Inicijativa je pokrenuta od strane predsjednika SAD-a Baraka Obame i predsjednice Brazila Dilme Rusef. Partnerstvo je formalno počelo sa radom u septembru 2011. godine, kada su osam zemalja osnivača inicijative (Brazil, Indonezija, Meksiko, Norveška, Filipini, Južna Afrika, Velika Britanija i SAD) prihvatile Deklaraciju otvorenih vlada i objavile akcione planove svojih država. Želju da pristupe Partnerstvu otvorenih vlada izrazile su još 43 države, među kojima i Crna Gora, u skladu sa principima Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, Konvencije UN-a o borbi protiv korupcije i drugim instrumentima za zaštitu ljudskih prava. Od momenta osnivanja do danas, broj zemalja potpisnica je porastao sa osam na sedamdeset.

“Povjerenje javnosti u vladu se pogoršalo, što je dovelo do rasta zahtjeva od strane civilnog društva da se poveća stepen odgovornosti na globalnom nivou. Građani sve više zahtijevaju da znaju šta se događa oko njih i više nisu spremni da stvari uzimaju zdravo za gotovo. Kako bi građani bili u potpunosti angažovani u pozivanju lidera na odgovornost, neophodne su im tačne informacije, pomoću kojih će da budu u mogućnosti da procijene gdje je neophodno pokrenuti akciju, zatim da mjere postignute rezultate politika i programa, izgrade širu podršku za hrabro donošenje odluka, kao i da učvrste svoj politički legitimitet.”-

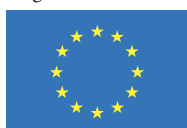
Mo Ibrahim, savjetnik Nezavisnog mehanizma izvještavanja POV

Da bi postale član POV, zemlje moraju da prihvate Deklaraciju otvorenih vlada, i da dostave konkretan Akcioni plan koji je pripremljen u skladu sa principima inicijative, konsultuju civilni sektor za mišljenje, te dostavljaju nezavisna mišljenja o napretku ostvarenom kroz mjere iz Akcionog plana.

Sve zemlje potpisnice su se obavezale da će sprovoditi aktivnosti kojim će odgovoriti na tzv. velike izazove uprava svijeta:

- 1. Poboljšanje pružanja javnih usluga** – što uključuje različite usluge iz sektora zdravstva, obrazovanja, pravosuđa, komunalne usluge, elektrodistribuciju i telekomunikacije, kao i ostale slične servise;
- 2. Povećanje integriteta javnih službi¹**, odnosi se na mjere za borbu protiv korupcije i za javnu etiku, pristup informacijama, reformu finansiranja, slobodu medija i civilnog društva;

¹ Integritet predstavlja zakonito, nezavisno, nepristrasno, odgovorno i transparentno vršenje poslova kojim javni funkcioneri i drugi zaposleni u organima vlasti čuvaju svoj ugled i ugled organa vlasti, obezbjeđuju povjerenje građana u vršenje javnih funkcija i rad organa vlasti i otklanjaju sumnju u mogućnost nastanka i razvoja korupcije.

3. Djelotvornije upravljanje javnim resursima, sprovođenjem mjera koje se tiču budžeta, nabavki, korišćenja prirodnih resursa i inostrane pomoći;

4. Stvaranje sigurnijih zajednica, uključuje mjere za povećanje javne bezbjednosti i sigurnosti, upravljanje prirodnim nepogodama i rizicima za životnu sredinu; i

5. Jačanje korporativne odgovornosti odnosno odgovornosti privrednih društava, što uključuje mjere koje se tiču društvene odgovornosti privrede u odnosu na npr. životnu sredinu, korupciju, zaštitu potrošača i angažovanje lokalnih zajednica.

CRNA GORA U PARTNERSTVU ZA OTVORENU UPRAVU

Crna Gora je postala članica Partnerstva za otvorene vlade u aprilu 2012. godine, nakon što je Vlada Crne Gore usvojila prvi *Akcionni plan* kojim je definisala i prve prioritete, koji su uključivali poboljšanje kvaliteta javnih usluga i javnog integriteta.

U cilju pripreme i kasnijeg praćenja i procjene sprovođenja mjera iz Akcionog plana, Vlada je formirala *Operativni tim za izradu i sprovođenje mjera* iz Akcionog plana u skladu sa principima Partnerstva otvorenih vlada. Operativni tim čine predstavnici Vlade Crne Gore i organizacija civilnog društva i zadužen je za pripremu i izradu Akcionog plana u skladu sa principima Partnerstva otvorenih vlada, promociju aktivnosti na izradi AP, sprovođenje, praćenje procesa i rezultata i pripremu izvještaja o napretku.

Kako bi sam naziv bio prilagođen duhu našeg jezika, inicijativa je preimenovana u **Partnerstvo za otvorenu upravu**, na sjednici Vlade u junu 2015. godine.

Iako do sada nisu u svojim planovima formulisali mjere koje su direktno namijenjene dostupnosti vlade mladim ljudima, možemo nabrojati glavna postignuća Partnerstva za otvorenu upravu u Crnoj Gori putem kojih se značajno mogu povećati učešće i uticaj mladih:

- Ulaganje više napora u dosljednu primjenu Zakona o **slobodnom pristupu informacijama**;
- Promovisanje **uloge civilnog društva** u kreiranju javnih politika kao i njihovo uključivanje u Operativni tim;
- Postavljanje **Portala elektronske uprave**: www.euprava.me;
- Prisustvo Vlade na **društvenim mrežama**;
- Uspostavljanje mogućnosti da građani pokrenu **elektronske peticije**: www.epeticije.gov.me;

- U saradnji sa organizacijama civilnog društva, pokrenute su **mobilne aplikacije** za prijavljivanje različitih nepravilnosti i pravovremeno djelovanje nadležnih organa;
- Uspostavljanje **Biroa za komunikaciju sa građanima**;
- Poboljšanje procedura za učešće građana u **javnim raspravama**, gdje mladi mogu na vrijeme da se uključe preko svojih predstavnika/ca;
- Ulaganje napora da se **administrativni jezik „ublaži“** formulacijama koje su građanima razumljivije;
- Donošenje **etičkog kodeksa državnih službenika i namještenika**, kojim se *promovišu etički standardi i pravila ponašanja službenika u vršenju poslova s ciljem ostvarivanja zajedničkog dobra, javnog interesa i jačanja povjerenja građana u rad državnih organa.*

ZAŠTO JE NEOPHODNO UČEŠĆE MLADIH?

Odgovor je jasan: mladi ljudi su budući donosioci odluka, ali isto tako, mladi ljudi će najviše trpjeti od lošeg upravljanja zemljom. Razvoj i napredak zemlje nezamisliv je bez znanja, vještina i inovativnosti mladih i njihovog učešća iz oblasti politike, društva i ekonomije.

Ako planiramo budućnost, moramo se osloniti na mlade, jer se oni već tamo nalaze. – L.B.

Mladi ljudi u Crnoj Gori treba da koriste Partnerstvo za otvorenu upravu kako bi obezbijedili svoje veće uključivanje u razvoj politika, realizaciju različitih razvojnih projekata, izradu lokalnih i nacionalnih strateških dokumenata, rad radnih grupa, itd, posebno u dijelu implementacije Zakona o mladima, Nacionalne strategije za mlade i drugih instrumenata omladinske politike.

Vlada, u saradnji sa organizacijama civilnog društva i drugim akterima je u obavezi je da razvija podsticajno okruženje i pruža podršku u realizaciji aktivnosti mladih, preduzimanju inicijativa i njihovom smislenom uključivanju u procese donošenja i sprovođenja odluka, koji doprinose ličnom i društvenom razvoju.

Kroz Partnerstvo za otvorenu upravu treba osnažiti mlade da koriste pravo na jednake šanse i učešće u svim oblastima društvenog života u skladu sa sopstvenim izborom i sposobnostima.

Neke od zemalja članica Partnerstva otvorenih vlada su ranije prepoznale mlade kao nove lidere, pa se tako npr. u Hrvatskoj svake godine realizuje međunarodna *Akademija otvorenih podataka za mlade*, gdje i mladi iz Crne Gore koriste priliku da sa svojim vršnjacima razvijaju

mobilne aplikacije i druge platforme za pružanje novih usluga za građane i lokalnu zajednicu. Druge zemlje organizuju različite programe stažiranja, forume i druge događaje, dok je daleka Indonezija pokrenula inicijativu *Mladih ambasadora otvorene vlade* (skr. YAOG), a mladi imaju priliku da direktno učestvuju u implementaciji akcionog plana zemlje.

KAKO MLADA OSOBA MOŽE DA UČINI VLADU CRNE GORE ODGOVORNOM?

INFORMIŠI SE!

Sistem u državi treba da bude otvoren prema mladima i obezbijedi da mladi imaju pravo na objektivno, prilagođeno i lako dostupno informisanje, kako bi se razvijali i donosili odluke na osnovu pune obaviještenosti.

Određen broj informacija je dostupan za mlade i ostale građane na internet stranicama nadležnih organa, portalu e-uprave, na informativnim internet portalima, na televiziji, u štampi, ili u opštinskim biroima za odnose sa građanima.

Ako se do informacije ne može doći putem gore navedenih sredstava informisanja, možeš da podneseš **zahtjev za slobodan pristup informacijama**. Pravo na pristup informacijama u posjedu organa vlasti ima svako domaće i strano pravno i fizičko lice, bez obaveze da navodi razloge i objašnjava interes traženja informacija. Prilikom objavljivanja informacija, organ vlasti dužan je da na odgovarajući način zaštiti lične podatke koji su od značaja za privatnost i podatke koji su označeni stepenom tajnosti.

Ukoliko ti se procedura čini previše komplikovanom, možeš se obratiti za pomoć nekoj od nevladinih organizacija koje se bave mladima ili konkretnim pitanjima koja su predmet tvog interesovanja (npr. ekološkoj organizaciji, organizaciji za zaštitu potrošača i sl.).

Zakon za državne organe predviđa i obavezu proaktivnog pristupa informacijama, pa je tako propisana lista dokumenata odnosno informacija koje je svaki organ vlasti obavezan da objavi na svojoj internet stranici.

Po zakonu organ vlasti je dužan da na svojoj internet stranici objavi sljedeće informacije:

- I Vodič za pristup informacijama;
- II Javne registre i evidencije;
- III Programe i planove rada;
- IV Izvještaje i druga dokumenta o radu i stanju u oblastima iz svoje nadležnosti;
- V Nacrte, predloge i konačne tekstove strateških dokumenata i planova i programa za njihovo sprovođenje;

- VI Nacrte i predloge zakona i drugih propisa, kao i mišljenja eksperata na te propise;
- VII Pojedinačne akte i ugovore o raspolaganju finansijskim sredstvima iz javnih prihoda i državnom imovinom;
- VIII Spisak državnih službenika i namještenika, sa njihovim službeničkim i namješteničkim zvanjima;
- IX Spisak javnih funkcionera i liste obračuna njihovih zarada i drugih primanja i naknada u vezi sa vršenjem javnih funkcija;
- X Rješenja i druge pojedinačne akte koji su od značaja za prava, obaveze i interese trećih lica; i
- XI Informaciju kojoj je po zahtjevu pristup odobren.

ISPROBAJ KANALE ZA KOMUNIKACIJU KOJI TI STOJE NA RASPOLAGANJU!

Iako Partnerstvo za otvorenu upravu promoviše korišćenje novih tehnologija, to neće biti pravi izbor ukoliko nadležni organi u opštini u kojoj živiš preferiraju druge načine komunikacije, ili ako i sam/a nisi u mogućnosti da ih koristiš. Mora se priznati da se za komunikaciju između građana i vlade i dalje u većini slučajeva koriste tradicionalni kanali: građani se obraćaju **direktno predsjedniku/ci** opštine ili premijeru, **pismenim zahtjevom** prema nadležnim organima, stavljanjem pritužbi u **kutije** u javnim institucijama ili pozivom **posebnih telefonskih brojeva** koje služe za tu svrhu, ili preko predstavnika **mjesne zajednice, političke partije ili lokalnog udruženja**. U posljednje vrijeme građani sve češće koriste medije kao saveznike u naporima da se čuje njihov glas i otvori javna debata o određenom problemu. Sve pomenuto stoji ti na raspolaganju, pa je potrebno da provjeriš koji je način najefikasniji za tebe i u tvojoj lokalnoj zajednici. Naravno, možeš koristiti više puteva - kanala za dostizanje istog cilja.

Ako želiš da se direktno uključiš u proces donošenja zakona i strateških planova na nacionalnom ili lokalnom nivou, to možeš da učiniš putem učešća na **javnoj raspravi**. Institut javne rasprave obavezuje Vladu da konsultuje javnost prilikom donošenja zakona, i to u početnoj fazi pripreme teksta, kada se prikupljaju informacije sa terena („**prethodne konsultacije**“). Nakon pripreme nacrta, organizuje se **javna rasprava o predloženom tekstu zakona**.

Predloge, sugestije i komentare možeš da dostaviš u pisanom ili elektronskom obliku, a takođe možeš i da prisustvuješ okruglom stolu, tribini ili prezentaciji.

ISKORISTI PREDNOSTI INTERNETA I NOVIH TEHNOLOGIJA!

Informacije o radu nadležnih organa možeš dobiti preko internet stranica Vlade, ministarstava i portala E-uprave.

Na internet stranici Vlade: www.gov.me dostupni su materijali sa svih sjednica Vlade zajedno sa zvaničnim zaključcima, što je od velike koristi ukoliko te zanima neka specifična politika.

Na stranici elektronske uprave: www.euprava.me možeš pronaći korisne informacije i različite online obrasce koji će ti pomoći da brže riješiš probleme iz domena administracije. Vlada je pokrenula ovaj portal sa planom da se olakša i ubrza komunikacija sa građanima, preko sistema za elektronsko upravljanje dokumentima.

Vladin portal *Glas građana*: www.epeticije.gov.me nažalost nije zaživio, ali je u planu njegova reaktivacija. To će biti odlična prilika da predložiš neka dobra rješenja za konkretne probleme sa kojima se suočavaš u zajednici.

Ukoliko želiš da prijaviš nelegalne radnje u zajednici, za određene oblasti postoje mobilne aplikacije. Za sada je najvidljivije rezultate dala aplikacija pod nazivom „Budi odgovoran“: www.budiodgovoran.me, gdje građani mogu da prijave različite nepravilnosti iz domena sive ekonomije, (npr rad na crno, neizdavanje fiskalnih računa...), nepropisnog korišćenja službenih vozila, nepropisnog parkiranja, oštećenja na putevima, bespravne gradnje, odlaganja otpada i slično. Projektu kojim je uspostavljena ova aplikacija dodijeljena je nagrada Partnerstva za otvorenu vladu u Londonu 2013. godine.

KORISTI DRUŠTVENE MREŽE!

Ukoliko si u mogućnosti, koristi društvene mreže za komunikaciju sa donosiocima odluka. Pošalji «friend request» na Facebook stranici nadležnog ministarstva. Pošalji poruku, daj svoje mišljenje, koristi emotikone da pokažeš da li ti se to što vlada predstavlja sviđa ili te ljuti, prokomentariši zašto, traži odgovor! Prati rad Vlade na Tweeteru, popuni online forme za kontaktiranje i konsultovanje.

Provjeri koji alati ti stoje na raspolaganju u tvom gradu:

Online kanali	Facebook	Twitter	Website	Online forme za kontaktiranje i konsultovanje		
				e-mail	Pitanja	Forma slob.pristup info
Skupština CG	<i>ne</i>	<i>ne</i>	da	da	da	da
Vlada Crne Gore	da	da	da	da	da	da
- Andrijevica	da	da	da	da	<i>ne</i>	da
- Bar	da	da	da	da	<i>ne</i>	da
- Berane	da	da	da	da	<i>ne</i>	da
- Bijelo Polje	da	da	da	da	<i>ne</i>	da
- Budva	da	da	da	da	<i>ne</i>	da
- Cetinje	da	da	da	da	<i>ne</i>	da
- Danilovgrad	<i>ne</i>	<i>ne</i>	da	da	<i>ne</i>	da

- Gusinje	<i>ne</i>	<i>ne</i>	<i>ne</i>	<i>ne</i>	<i>ne</i>	<i>ne</i>
- Herceg-Novi	da	da	da	da	da	da
- Kolašin	da	<i>ne</i>	da	da	da	da
- Kotor	da	da	da	da	da	da
- Mojkovac	da	da	da	da	da	da
- Nikšić	da	da	da	da	da	da
- Petnjica	<i>ne</i>	<i>ne</i>	da	da	<i>ne</i>	da
- Plav	<i>ne</i>	<i>ne</i>	da	da	da	<i>ne</i>
- Plužine	<i>ne</i>	<i>ne</i>	da	da	da	da
- Pljevlja	<i>ne</i>	<i>ne</i>	da	da	<i>ne</i>	da
- Podgorica	da	da	da	da	da	da
- Rožaje	da	da	da	da	da	da
- Šavnik	<i>ne</i>	<i>ne</i>	da	da	da	da
- Tivat	da	da	da	da	da	da
- Ulcinj	da	da	da	da	da	da
- Žabljak	<i>ne</i>	<i>ne</i>	da	da	da	da

Na kraju, na web stranici Generalnog sekretarijata Vlade Crne Gore možeš da potražiš posljednji Akcioni plan Partnerstva za otvorenu upravu, te da provjeriš u kojoj mjeri su u dokumentu zastupljeni interesi tvojih vršnjaka i vršnjakinja. Svoje mišljenje možeš pismenim putem da predstaviš članovima/cama Operativnog tima.

PRIDRUŽI SE OMLADINSKIM I DRUGIM ORGANIZACIJAMA ILI POKRENI OSNIVANJE NOVE!

Tvoj glas će možda jače odjeknuti ako se uključiš u rad neke od organizacija civilnog društva u svojoj zajednici. Za početak provjeri da li u tvojoj opštini postoji lokalna kancelarija za mlade, ili neka druga organizacija koja se bavi oblastima tvog interesovanja.

NVO PRIMA

„Mladi kao aktivni i vidljivi dio društva“

NVO „PRIMA“ je neprofitna organizacija, osnovana u novembru 2010. sa sjedištem u Podgorici. Organizaciju čine aktivistkinje i aktivisti sa dugogodišnjim iskustvom u oblastima koje se tiču demokratizacije društva: u omladinskom radu i omladinskim politikama, pravima žena, manjina i marginalizovanih grupa, formalnom i neformalnom obrazovanju, psihološkom savjetovanju i informisanju, radu u civilnom sektoru itd.

NVO Prima je članica Regionalne radne grupe za građansko obrazovanje, Otvorene platforme za poboljšanje položaja civilnog sektora, Regionalne kampanje protiv govora mržnje „No Hate Speech“; Koalicije „Zajedno za LGBT prava“, kao i Mreže omladinskih fondova za Zapadni Balkan i Tursku.

Misija orgnizacije:

- Poboljšati položaj omladine i raditi na rješavanju pitanja koja se tiču mladih, kako u njihovim zajednicama tako i u širem društvu;
- Razvijati i implementirati lokalne, nacionalne i regionalne politike za mlade;
- Povećati mogućnosti za razvoj i aktivno učešće mladih građana i građanki u društvu i odlučivanju u oblasti: ljudskih prava, antidiskriminacije, nenasilja, interkulturalnog i međureligijskog dijaloga, omladinskih politika i strategija za mlade, zdravih stilova života i inicijativa od interesa za mlade, mira i mirovnih politika;
- Unaprijediti razvoj društva podstičući mlade, pojedince i pojedinke, organizacije i institucije da sarađuju i na taj način preuzmu aktivnu ulogu i odgovornost u svom razvoju;
- Podići svijest društva o mladima i njihovim potrebama, mogućnostima, problemima i značaju.

NVO “PRIMA”

Podgorica, Crna Gora
adresa: Antona Čehova 4
e-mail: nvoprima@yahoo.com
Facebook: www.facebook.com/ngoprima
Twitter: [@nvo_prima](https://twitter.com/nvo_prima)
www.nvoprima.org

REFERENCE

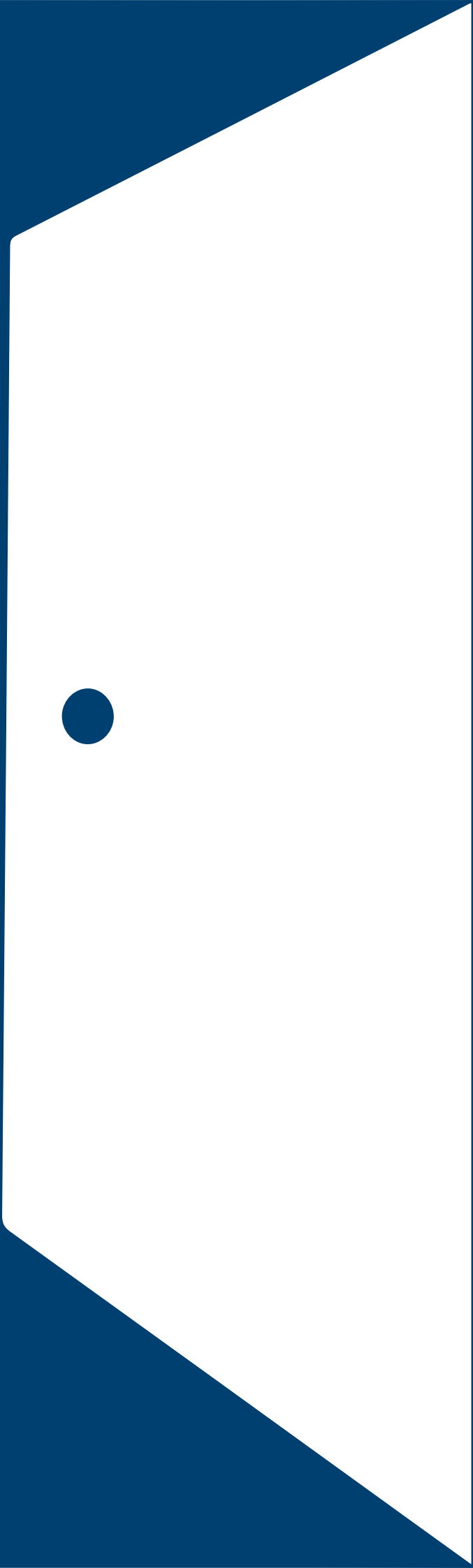
- Evopska povelja o participaciji mladih u lokalnom i regionalnom životu, 2003.
- NVO Prima, Osnovna studija o učešću mladih u procesima odlučivanja u Crnoj Gori, 2016. godina
- Sistem UN u Crnoj Gori, Mapiranje mehanizama za participatorni monitoring u Crnoj Gori, maj 2014. godine
- Vlada Crne Gore, Izvještaj Operativnog tima za OGP za period od 1. januara do 31. marta 2015. godine,
- Vlada Crne Gore, Akcioni plan u skladu sa principima inicijative Partnerstvo otvorenih vlada, decembar 2010.
- Vlada Crne Gore, Informacije o aktivnostima Operativnog tima za pripremu i implementaciju Akcionog plana u skladu sa principima Partnerstva otvorenih vlada, 2014. godina
- Vlada Crne Gore, Strategija reforme javne uprave u Crnoj Gori za period 2011-2016.
- Vlada Crne Gore, Strategija za mlade 2017-2021
- Vlada Crne Gore, Uredba o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona, Službeni list br. 202/12
- Vlada Crne Gore, Zakon o slobodnom pristupu informacijama, "Službeni list Crne Gore, broj 44/2012"
- <http://thegovlab.org/ogp-2013-selected-quotes-and-videos>
- <http://www.gsv.gov.me/sekretarijat/ogp>
- <http://www.opengovpartnership.org>
- <http://www.upravazamladeisport.me>
- <https://vlada.gov.hr/otvorena-vlada/205>

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna biblioteka Crne Gore, Cetinje

ISBN 978-9940-9784-2-6
COBISS.CG-ID 32084496

ISBN 978-9940-9784-2-6

9 789940 978426 >